

l'era --- e fir al noguer de Carrera e ---», Pall. Sobirà, a. 1518 (*Spill de Castellbò*, parlant d'Altron, f° 121v).

En el joc de pilota tradicional valencià 'llançar (la pilota) amb gran força els d'un partit (*feridor*), abans que toqui a terra, contra el camp contrari (*restadors*), J. G. M., 1955. El matís de 'pegar un cop' (sense ferida: *strike no wound, frapper no blesser*) és espt. balear (pres. 3 *fér*): és dita tòpica de Felanitx: «*dəvɔrə san səlvədó / an bənaída unə tɔkə: / y əs ki lə fɛr ɔ lə tɔkə / tɛ sɛn díaz də pərdó*» (1964); a Menorca<sup>10</sup> «sempre un se *fer* allà hon té mal», Camps Merc. (*Folkl. Men.* i, 293); *ferir* (*en algú*) 'colpir-lo, caure-li violentament dessusobre' (a diferència d'*esquillar* o *caure de resquillada*), Ferreries (1964).

*Ferir-se* per 'sofrir un atac apoplèctic' és una acció peculiar del Principat: «la meua àvia es va *ferir* el dia 25 i morí el 27»; i figuradament, partint del qui queda aireferit per un gran disgust: 'tenir una greu enrabiada': «quan, aquell dematí, l senyor Merly entrà a la cambra de son fill, y en lloc d'aquest, se trobà ab una lletra de despido, de poc se *ferèix*», NOLLER (*Vilaniu*, 1.ª ed., 380), «segur que es *feriria* de l'enrabiada», Pous i Pagès (*Quan se fa nosa*, 180); ja en el S. XVII: «*ferit* o contret de peus y mans: qui stupet --- qui sideratus est», *DTO.* 1647.

DERIV.: *Feridura* 'apoplexia' [1647, *DTO.* «sideratio, apoplexia ---»]: «passer-se per l'hort, debilitada de nervis o no sé si alguna sombra de *feridura*», B. de Maldà (*CoH. B. V.*, 172), «era un gran desmay, ab caràcter de *feridura*», L. B. Nadal (*Margaridoya*, 24), «la enrabiada que prengué aquell home no és per ponderada: basta dir que, havent mort de *feridura* al cap de breu temps --- del despit causat per la fatal sentència», G. Vidal i Val. (*Rosada d'estiu*, 59). *Ferida* [Jaume I; «ell sentí gran dolor de la *ferida*», JoMartorell II, 248; però les que *AlM* posa com a acc. §§ 4, 5, 6, són un altre mot, *FARIDA*, d'origen aràbic]; quant a *ferida* 'nus de l'ham' es deriva d'*enferir* (INFERRE). *Feridor*. [JoMartorell, veg. supra]. *Feriment* 'cop fulminant' [Llull]. *Entreferir*; *entreferiment*. *Malferir*, *malferit* [Belv. «graviter sauciatu»]; *malferir* [Costa i Llobera].

CPR.: Probablement ho és l'adverbi mall. *ferillà* [1818, TAguiló, que no hi ha cap raó per escriure al·trament que *ferillà*, a desgrat de la grafia pseudoetimològica *ferit-l'ba* d'AMAlcover]: l'ús bàsic coincideix amb el de la frase proverbial *estar enlà com sa jaia Miquela* (com *Mahoma*, etc.), que és en l'àer 'enlaire', com he explicat a AIRE; també es tracta de dona en l'«estar *farislà* com sa berganta de Son Ametler» de TAguiló.

La formació del primer component no és pas tant clara, però podem sospitar-hi el verb *ferir* en el significat intr. que he exemplificat supra com especialment balear en el sentit de 'pegar, donar un cop', de manera que *ferir en l'àer* era 'donar un cop en el buit, sense objecte', més o menys com veiem en la cita de PdA.-Penya en *AlM* «serà fàcil que jo me qued *en farislà* y no tenga a la fi ni na Magdalena ni una altra: perquè li assegure que en no ser ella, no me casaré

may», cf. cast. *dar en vago* 'fer coses a la babalà, sense a com va ni quant costa'. La formació concreta, probablement ja antiga, podria ser *ferin-en-l'àer* (amb l'antic gerundi en -n -ndo) 'donant un cop enlaire' (i amb haplologia *ferinlà(r)*) i assimilació *nl > ll*). Quant a la variant gràfica *ferislà* deu ser ultracorrecció de la coneguda assimilació mallorquina *rl > ll*, cf. *cas(t)lar > carlar*, *brosla > BORLA*, *vaslet > varlet*.

1 «Vaig haver de dir-li'n mal (desaprovar-li-ho) --- i brutalment em copejaren i em posaren pres, i destruïren la meua casa ---». Pujol llegí *ferēmē*, però imagino que el que ell pren per *e* amb titlla, en el primer cas és una *a*. — 2 Potser s'ha d'entendre que si els *bavers* (mercaderies) se salven en part i la nau es perd o sofreix molt, el preu de la mercaderia salvada rescata la pèrdua de la nau, en el que es pugui, i si la mercaderia es perd però la nau se salva, quedi al servei dels mercaders aperduats fins a rescabalarlos en alguna part o en tot.

*Feristea*, *feristela*, V. *fer* II *Feritat*, V. *fer* II *Feritlà*, V. *ferir*

FERLA, 'canya', 'bastó que fa de bàcul', ant., del ll. FÈRULA 'canyaferla', 'bastó per recolzar-hi o per pegar'. □ 1.ª doc.: mj. S. XIII.

«L'esponge, que és de gran quantitat, és pus leugera que l'aur, qui és de menor quantitat; e açò mateix se segueix de la *ferla*, que és pus leugera que boix», Llull (*Merav.*, NCL II, 97); «estava davant él e soferia-se en una *ferla* que tenia en la mà», *VidesR* (f° 80r1) traduint *super ferulam* (213.13); i ja Guillem de Cervera a mitjan segle escrivia, referint-se evidentment a canyaferles, o meres canyes vulgars: «aur ez argent e perles / fan dompnes esclafar: / lo vent mena les *ferles* / tant, que les fa cremar» (*Prov.*, 182). Com a nom del vegetal de tija llarga i frèvola, la canyaferla, es deu haver conservat en la toponímia com a nom del grandió *Avenç de la Férla* entre Begues i Garraf, també en el de la *Jaça de les Férlas* a la frontera nacional del Nord (entre Opòl i Perillós, 1960); i a Mallorca, en la Costa Brava al peu de Lluc, hi ha un indret dit *l'as féllas*, on de fet m'expliquen els muntanyencs d'allà que s'hi fa *kāno féllə* (1964). Hi ha una forma popular balear, i en particular menorquina, *fèllərə*, usada en la frase vulgar *açò es sa fèllera* 'això mateix, Àngela!': «Ès pagès, tot satisfet, va exclamar: —Assò es sa *fèllera!*», Camps Merc. (*Folkl. Men.* II, 23).

DERIV.: *Ferlò* [doc. mall. Ss. XIV-XV]. Com a mot savi: *Fèrula* [1647, *DTO.*], pròpiament 'la palmeta per pegar', d'on 'govern autoritari'. *Ferulaci*.

FERM, del ll. FĪRMUS id. □ 1.ª doc.: 1244.

«Nós En Roger --- Vescomte de Castellbò --- donam treves *fermes*, a bona fe e ses tot angan, a vós senior En Ponç --- bispe d'Urgel ---», doc. de 1244 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.* IX-11). L'adverbi *fermament* surt ja a les *Homilies d'O.*: «can él se part de pecad --- e pren sa penitència *fermament*, sempre li és perdonat» (f° 8v18). Al·trament el mot es troba també en les